

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklēsiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Christianissimo Francorum Et Navarræ Regi Ludovico A Deo Dato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

CHRISTIANISSIMO
FRANCORUM ET NAVARRÆ
REGI
LUDOVICO
A DEO DATO.

ECCLESIASTICARUM rerum Historiam, à Socrate olim ac Sozomeno Græcè conscriptam, nunc vero in Latinum sermonem à me conversam atque observationibus illustratam, utrum Majestati tuæ nuncupare deberem, REX CHRISTIANISSIME, diu multumque dubitavi. Nam cum ab ineunte ætate studiis me humanioribus addixissem, & quietam tranquillamque vitam cum litteris, cunctis semper rebus anteposuissem, ineptum mihi videbatur & alienum ab instituto nostro, provecta jam ætate Regiam ambire, & Majestatem tuam tot tantisque districtam negotiis, literario munere interpellare. Sed postquam animadverti, Majestatem tuam hujusmodi munera haudquaquam aspernari, & eruditos homines, non eos solum, qui sub principatu tuo degunt, verum etiam externos singulari huma-

E P I S T O L A.

nitare ac benevolentia complecti, & ad excolenda optimarum artium studia cunctorum animos nuper liberalitate sua excitasse, ingrati animi fore existimavi, si hoc opus tuo principatu coeptum atque elaboratum, alteri potius consecrarem quam tibi. An cum ego tot jam libros in lucem emiserim, tot illustres viros scriptis meis praedicaverim, Reginam etiam externae gentis peculiari oratione laudaverim, Regem meum rerum gestarum gloria & cunctis belli pacisque artibus excellentem, silentio transmittam: nec omnibus modis elaborarem, ut aliquod ingenii mei monumentum in Augustissimo ejus nomine appareat. Huc accedit exemplum Sozomeni nostri, qui cum Ecclesiasticam Historiam à principatu Constantini Maximi ad sua usque tempora novem libris contexuisset, eam Theodosio Juniori nuncupandam putavit. Quem secutus longo post intervallo Nicephorus Callistus, Andronico Palaeologo, Byzantino Imperatori, opus suum consecravit. Ac profecto sapientissimè, ut equidem censeo, uterque illorum judicavit, nullum Regibus atque Imperatoribus convenientius offerri posse munus, quam Historiam rerum Ecclesiasticarum. Quae enim cognitio utilior magisque necessaria est Principi, quam earum rerum, quae ad ipsum quotidie deferuntur. Certe cum religio primum locum obtineat in republica, cumque ex quo tempore Reges atque Imperatores sese Ecclesiae corpori adjunxerunt, maxima semper fuerit eorum auctoritas in rebus Ecclesiae administrandis, turpe atque indecorum est illis, negotia in quibus tractandis

E P I S T O L A.

asfidue versantur, ignorare. Itaque Majores tui, Carolos dico & Ludovicos, qui Francorum regno Romanum Imperium velut appendicem quandam adjunxerunt; omni studio ac diligentia in id incubuerunt, ut Ecclesiasticarum rerum exactissimam sibi notitiam compararent. Quippe intelligebant Principes sapientissimi, rebus Ecclesiæ probè constitutis atque ordinatis, reliqua deinceps ex voto succedere, & pacem Imperii ac tranquillitatem, ex Ecclesiæ pace ac tranquillitate, tanquam ex fonte, promanare. Testantur hoc illorum studium, tum historiæ veteres, tum Leges Capitulares ab iisdem editæ ac promulgatæ: ejusmodi decreta in quibus primo semper loco de rebus Ecclesiasticis sanxerunt, quibus nihil ad disciplinam Ecclesiasticam sanciri possit utilius. Idem etiam testantur libri illi à Carolo Magno conscripti, quos vulgo Carolinos vocant. Non igitur sine causa, Christianorum antiquitates Christianissimo Principi, Ecclesiasticam historiam tibi inter Ecclesiæ filios primogenito, dedicandam esse existimavi. In qua, quid & quantum juris sit Principi in rebus Ecclesiasticis, Majestas tua liquidò perspiciet; & quemadmodum ex Imperatoribus Romanis, ii quidem, qui Ecclesiam sævis persecutionibus infestarunt, adversa semper fortuna usi, funesto tandem exitu interierint; ii vero, qui Ecclesiam augere atque ornare omnibus modis studuerunt, qui sacerdotibus honorem, Clericis privilegia immunitatemque tribuerunt omnia semper læta ac prospera experti sint, & de hostibus ac tyrannis maximas victorias reportarint.

E P I S T O L A.

Quorum tu pietatem cum à primis regni tui rudimentis imitatus sis, jure merito eadem te felicitas in cunctis expeditionibus perpetuo comitatur. Possem hoc loco in laudes tuas liberius excurrere, idque exemplo eorum Scriptorum quos supra nominavi. Nam Majestatis tuæ res gestæ, longè profectò uberiores ad dicendum materiam mihi suppeditant, quàm aut res Theodosii Junioris Sozomeno, aut res Andronici Nicephoro olim suppeditarunt. Sed quoniam de rebus Ecclesiasticis primùm instituta est oratio, quarum historiam Majestati tuæ oblaturus accessi, malo me intra hos fines continere, quos mihi ipse initio præscripsi, & ex laudibus tuis eas solùm attingere, quæ ad Ecclesiam & ad religionem pertinent. Nihil igitur dicam de eximia humanitate tua, qua cunctos adeuntes excipere soles: nihil de admirabili prudentia, qua & civilia & bellica negotia administras: nihil de justitia, quam in omnibus factis dictisque religiosissimè servas: nihil de incredibili vigore ingenii tui: nihil de proluxa in litteras munificentia, quarum te patronum jam pridem declarasti. Prætermittam tot bellicas expeditiones tuas, expugnationes urbium atque oppidorum, exercitus hostium cæsos, trophæa in Belgio, in Germania, & in media erecta Pannoniâ. Taceo Turcos primo adventu copiarum tuarum fusos & fugatos, & amnem cadaveribus oppletum. Nihil dicam de novissima expeditione tua in Belgium, qua plures urbes unius æstatis spatio cepisti, quam toto superiore bello à Divæ memoriæ Ludovico Parente tuo fuerant expugnata. Mitto Comitatum

tum

E P I S T O L A

tum Burgundiæ, medio hyemis algore raptum potius quam captum. Illam verò pacem quam nuper Aquisgrani, cum Rege Hispano pepigisti, tacitus præterire nullo modo possum. Quæ in componenda, quanta esset æquitas ac moderatio animi tui, perspicuè declarasti. Non enim amplificandi regni cupiditas te à recto justitiæ tramite abduxit. Non militum tuorum robur ac multitudo, non Ducum præstantia, non magnitudo bellici apparatus, non hostium Provinciæ militaribus copiis nudatæ, animum tuum sollicitarunt. Sed tuo contentus, nihil ulterius concupivisti. Equidem hanc pacem omnibus victoriis ac triumphis tuis longe anteponendam puto. Nam & urbes Belgii maximas ac munitissimas ditioni tuæ adjunxit, & nomini tuo immortalẽ gloriam comparavit. Quid enim gloriosius, quam in summa felicitate semetipsum vincere; & supra trophæa stantem, victoriæ suæ modum imponere. Cepit ex hac pace non mediocrem fructum religio, cujus in renovando fœdere præcipuam rationem habendam esse duxisti. Quæ cum ægre admodum cerneret, duos potentissimos orbis Christiani Principes inter se collidi, & mutuis cladibus sese atterere jam paratos; idque eo tempore, quo ipsa ab hostibus Christiani nominis terrâ marique impugnaretur; nunc firmato inter eosdem principes pacis fœdere lætatur, & resumptâ fiduciâ, triumphum sibi de impiis illis Deoque invisis pollicetur. Sed & Ecclesia Gallicana pacem sibi haud dubia spe jam spondet. Quæ cum plures jam per annos gravissimis dissensionibus concussa fuerit atque

EPISTOLA.

turbata, nunc interventu pacificæ Majestatis tuæ, ad
pristinam concordiam & tranquillitatem revocari se
posse confidit. Denique litteræ nostræ, hujus pacis
causa, incredibili gaudio gestiunt atque exultant. Quæ
cum tibi jam pridem plurimum debeant ob regalem er-
ga ipsas munificentiam tuam, nunc se vitam ipsam hoc
nomine tibi debere ingenuè profitentur. Sunt enim
alumnæ pacis, & comites quietis atque otii. Itaque o-
mnes eruditi ac probi, præcipue vero ii, in quos hujus
belli tempestas incubuerat, ut hæc pax diuturna ac per-
petua sit, ardentissimis votis Deum deprecantur. Ex
quorum numero ego, hos Ecclesiasticæ historiæ libros
à me expositos atque emendatos, Majestati tuæ libens
dico atque offero. Quos quidem tanquam obsides
devotissimi obsequii mei, gratique animi certissimos
testes, ut benigno vultu suscipias, Majestatem tuam et-
iam atque etiam rogo,

S. M. T. Dicitissimus

HENRICUS VALESIVS.